

stein, care, de obicei, se aflau peste zi în spital. Dînd curs acestei chemări, Jarník a găsit acolo „un fecior tare bun, nu tocmai rănit, ci bolnav de piept”¹. După cîteva zile, soldatul a fost trimis însă în Transilvania. La aceasta se reduce primul contact al lui Jarník cu soldați români răniți din Praga.

După cîte s-a putut observa, între datele prezentate de Jarník s-a strecurat o inadverență. Admitem că pe la sfîrșitul lunii august primii răniți de război să fi ajuns și la Praga, însă scrisoarea contelui Thun nu s-a produs numai „după cîteva zile”, cum afirmă Jarník, ci pe data de 7 octombrie. Decalajul de timp se datorește desigur memoriei lui Jarník.

Puțin timp după această întîmplare — ne aflăm, deci, în cursul lunii octombrie 1914, în urma indicației unui medic, Jarník descoperă într-una din camerele „Spitalului cel mare” alți patru români. „Atunci am început aceste șezători, scrie Jarník, aceste tănuiri și taifasuri, care mi-au adus mie aștepta plăceri și după cum am văzut și celor patru românași”². Cu acest grup de răniți și-a început Jarník activitatea sa de samaritean, cu caracter educativ și instructiv, care, în cursul anului 1915, a devenit tot mai cuprinzătoare. El se ducea la spital de două ori pe săptămînă, ca să le scrie răvașe pentru cei de-acasă, să le citească răspunsurile primite sau să facă pe translatorul între ei și personalul medical al spitalului. De fiecare dată, Jarník le citea basme, povestiri, snoave hazlii și poezii populare, după texte pe care el le avea în biblioteca lui personală³.

Activitatea social-instructivă a lui Jarník. Însă, ceea ce a impresionat mai mult pe toți cei care au venit în contact cu răniții români n-au fost rănile căpătate pe cîmpul de luptă, ci neștiința de carte. Cei mai mulți dintre ei nu știau să scrie și să citească. Se înțelege, mai toți fiind la origină țărani săraci, din cauza condițiilor sociale și economice din Transilvania, n-au putut frecventa nici cel puțin școala elementară. Această deficiență a constituit pentru Jarník o constatare dureroasă, o adevărată consternare, căreia nu-i găsea nici o explicație. Socotind că neștiința de carte este „o funeșă ignoranță”, dar că învățînd carte „arfi una din urmările fericite ale războiului” Jarník, s-a apucat să-i învețe să scrie și să citească pe cei patru răniți din „Spitalul cel mare”.

Din păcate, însă, n-au stat prea mult împreună. Răniții români, cu care Jarník și-a început seria șezătorilor sale, au părăsit în curînd spitalul. Între ei și profesorul ceh s-a legat o trainică prietenie, care, după cum vom vedea, nu va fi uitată niciodată⁴.

Se pare că, la început, dificultatea în care s-au aflat cîteva dintre românii răniți de a se înțelege cu personalul spitalelor din Praga, a dat oarecum de lucru cercurilor cu răspundere. Am văzut mai sus că însuși guvernatorul țării cehe fusese sesizat, foarte probabil de soția sa, de un asemenea caz,

¹ Scrisoarea lui Jarník către redacția ziarului „Românul”, Arad, V, 48 din 1/14.III.1915.

² *Ibidem.*

³ De pildă, Jarník le citea nuvela *Pavel Cătană* de Fr. Pravda, tradusă de el din limba cehă (Brașov, 1891), precum și texte din revista folclorică „Ion Creangă” (Vezi, Ioan Urban Jarník, *Ai carte, ai parte* în „Gazeta Transilvaniei”, Brașov, LXXVIII, Nr. 7, din 14/24 ianuarie 1915).

⁴ Cei patru soldați din Ardeal, se numeau: *Haiduc, Luca, Mesaroș și Ungur*, foarte probabil *Ungureanu*. (Vezi, J. U. Jarník, *Ai carte, ai parte*, l.c.).